

VZGOJNI NAČRT

Osnovna šola je vzgojno-izobraževalna ustanova, kar pomeni, da v šoli izobražujemo in vzgajamo. O pomembnosti vzgoje priča Zakon o osnovni šoli, kjer je dobila vzgoja tudi zakonsko podlago. V 2. členu zakona o OŠ so opredeljeni cilji in vrednote osnovne šole, na katerih temelji Vzgojni načrt šole.

Z vzgojnim načrtom smo določili načine doseganja in uresničevanja vrednot v osnovni šoli ob upoštevanju potreb in interesov učencev in širšega okolja. Oblikovali so ga strokovni delavci šole v sodelovanju s starši in učenci. Dokument je bil na predlog ravnatelja sprejet na sestanku Sveta šole leta 2009.

Poslanstvo in vizija

Osnovna šola Ferda Vesela Šentvid pri Stični želi postati **prijazna** šola, v kateri si bomo učenci, učitelji in starši skupaj prizadevali za doseganje temeljnih vrednot vzgoje in izobraževanja.

S strokovnostjo, spoštljivostjo, delavnostjo in zaupanjem se bomo trudili ohranjati vedoželjnost in vzpodbujati ustvarjalnost vsakega posameznika. Razvijali bomo odgovoren odnos do sebe, sočloveka in okolja.

Vzgojni načrt obsega:

1. **Temeljne vrednote in vzgojna načela**
2. **Vzajemno sodelovalni odnos s starši**
3. **Vzgojne dejavnosti**
4. **Vzgojne postopke**
5. **Vzgojne ukrepe**
6. **Vzgojne opomine – administrativne sankcije**
7. **Pohvale, nagrade, priznanja**

1. Temeljne vrednote in vzgojna načela

»Vrednote niso le racionalni odnos do dobrin, ampak racionalno-čustveno voljni odnos, zato ni dovolj le izobraževanje, ampak je potrebna tudi vzgoja.« Dr. Jože Šter

Vrednota je prepričanje, da je nekaj dobro in zaželeno. Opredeljuje, kaj je pomembno, kaj se spleča in je vredno truda. (Haralambos & Holborn, 1999).

Vrednote človeka usmerjajo pri zavzemanju stališč, pri vrednotenju različnih informacij in pri obnašanju.

Temeljne vrednote, ki jih bomo razvijali v skladu z vizijo naše šole so:

- **ODGOVORNOST**; izkazujejo jo **učenci** s svojo vztrajnostjo, potrpežljivostjo, izpolnjevanjem svojih dolžnosti in upoštevanjem šolskega ter hišnega reda; **učitelji**, ki jo izkazujejo s svojo strokovnostjo, ustvarjalnostjo, pravičnostjo, omogočanjem zdravega okolja, doslednostjo in spoštljivostjo in **starši**, ki jo izkazujejo s svojo skrbnostjo, sodelovanjem s šolo, vzpodbujanjem otroka in spremljanjem njegovega razvoja.
- **SPOŠTOVANJE**; medsebojno spoštovanje je pogoj za uspešnost pri doseganju naših ciljev, zato se medsebojno poslušamo, smo strpni drug do drugega, priznavamo in sprejemamo drugačnost, se medsebojno vzpodbujamo in skupaj iščemo rešitve.
- **ZNANJE**; odpira pot od učitelja do učenca, kar nam omogoča, da skupaj razvijamo ustvarjalnost, vedoželjnost, uspešnost, aktivnost in uporabnost znanja.
- **SODELOVANJE IN MEDSEBOJNA POMOČ**; delavci šole, učenci in starši ju ustvarjajo tako, da ne odklonijo pomoči, da spodbujajo medsebojno pomoč in da ustvarjajo pozitivno klimo v oddelku in na šoli.

➤ SKRB ZA OKOLJE

Temeljna vzgojna načela so:

- oblikovanje spodbudnega okolja za optimalno življenje in delo v šoli v fizičnem, psihosocialnem in duhovnem smislu,
- vključevanje in strpnost,
- sodelovanje, skupno reševanje težav, dogovarjanje,
- skrb za vsakega posameznika,
- spodbujanje k odličnosti posameznikov in odnosov.
- zaupanje in zagotavljanje varnosti.

2. Vzajemno sodelovalni odnos s starši

Starši so prvi in najpomembnejši vzgojitelji in imajo primarno pravico do vzgoje otrok in mladine. Šola kot družbena institucija s svojimi dejavnostmi podpira in dopolnjuje vzgojo staršev, zato jih vnaprej seznanja s svojim vzgojnim konceptom. Starši in šola se med sabo povezujejo ter usklajujejo z namenom, da dobro vzgajajo otroka. Predpogoj za učinkovito vzgojno dejavnost šole je torej redno in kvalitetno sodelovanje šole s starši.

S starši bomo sodelovali tako pri doseganju učno-vzgojnih ciljev, kot pri reševanju razvojnih in osebnostnih težav njihovih otrok. Zato bomo poleg običajnih oblik sodelovanja (roditeljski sestanki, govorilne ure), spodbujali medsebojno komunikacijo staršev z organiziranjem raznih delavnic in dneva odprtih vrat, z vodenjem interesnih dejavnosti, z organizacijo skupnih izletov in drugih aktivnosti v okviru oddelčnih skupnosti in šole kot celote. Oblike obveščanja bodo dogovorjene na roditeljskih sestankih posameznih oddelčnih skupnosti.

Starši se vključujejo v *reševanje problemov, ki jih imajo njihovi otroci*, ali kadar njihovi otroci kršijo pravila šole.

Starše bomo sproti obveščali o :

- osebnostnem razvoju otroka
- kritičnih stvarih v zvezi z njihovim otrokom. *V primerih, ko otrok zaradi neprimernih vedenjskih vzorcev potrebuje posebno socialno-psihološko pomoč, bomo skušali v dogovoru s starši to pomoč tudi poiskati.*
- dogodkih, v zvezi z njihovim otrokom
 - ustno, po telefonu ali pisno (v dnevnik se pod opombe zavede datum, ura, vzrok, s kom je govoril)
 - ki imajo za posledico večjo materialno škodo, poškodbe ali resne kršitve šolskega oz. hišnega reda in posredno ali neposredno zadevajo njihovega otroka, (vedno, po telefonu)
 - tudi kadar strokovni delavec presodi, da je potreben daljši in poglobljen pogovor o otrokovem vedenju ali težavah v šoli. Poleg staršev lahko povabimo na razgovor tudi šolskega ali zunanjega strokovnega delavca. V primerih, ko šola ne more zagotoviti sodelovanja staršev ali oceni, da gre pri posameznih otrocih za zanemarjanje, bomo poiskali pomoč in sodelovali z drugimi institucijami psihosocialne pomoči.

Konkretno vključevanje staršev v šolsko življenje:

- Sodelovanje pri upravljanju šole (svet šole, svet staršev, šolski sklad);
- Sodelovanje na roditeljskih sestankih, govorilnih urah (mesečnih in tedenskih dopoldanskih).
- Skupno postavljanje ciljev (starši, otrok in učitelj ali svetovalni delavec skupaj postavijo cilje, ki se jih bodo vpletene strani držale in jim sledile, določijo, kaj bo konkretno katera od strani naredila).

- Udeležba staršev v šolskem življenju in delu (izleti, prireditve, interesne dejavnosti, delovne akcije, zbiranje sredstev za različne namene ...).
- Udeležba na različnih izobraževanjih za starše (predavanja, šola za starše ...).
- Udeležba staršev na šolskih prireditvah.
- Obveščanje staršev preko obvestil v beležki, oglasnih desk, spletnih strani šole.

3. Vzgojne dejavnosti

Šola načrtuje in izvaja vzgojne dejavnosti na ravni šole, na ravni posameznih razredov ali oddelkov in ko je potrebno, tudi na ravni posameznih učencev.

3. 1. Proaktivne - preventivne

Proaktivne - preventivne vzgojne dejavnosti oblikujejo šolsko okolje tako, da se učenci v njem počutijo varne, sprejete, so uspešni, ustvarjalni, iniciativni, prevzemajo odgovornost za svoje vedenje ter so svobodni z upoštevanjem omejitev, ki jih postavlja življenje v skupnosti. Njihov temelj je kakovostno organizirano učenje, vzajemno spoštovanje, odgovornost in visoka pričakovanja na področju učenja in medsebojnih odnosov.

Šola avtonomno načrtuje in izvaja proaktivne vzgojne dejavnosti, ki temeljijo na oblikovanju okolja, v katerem bodo učenci uspešno zadovoljevali temeljne telesne, duševne, čustvene in socialne potrebe in razvijali svojo samostojnost ter odgovornost.

Osnovna socialna skupina v šoli je oddelek, zato bomo s spodbujanjem ugodne socialne klime posebno pozornost namenili oblikovanju in razvijanju dobrih medsebojnih odnosov. Vsaka oddelčna skupnost bo sprejela pravila oddelka, ki bodo izhajala iz pravil šolskega reda in bodo spodbujala medsebojno povezanost in sodelovanje, gradila na občutku varnosti ter na zaupanju in sprejetosti.

Spodbujali bomo sistematično razvijanje socialnih veščin, prostovoljno delo in vrstniško pomoč. Z usmerjenimi in vodenimi pogovori bomo poudarjali zgledno vedenje učencev in ga tudi nagrajevali.

V okviru ur oddelčne skupnosti, dnevov dejavnosti in interesnih dnevov bomo organizirali tematsko usmerjene vzgojne dejavnosti.

Posebno pozornost bomo namenili temam, kot so: odnosi med vrstniki, medvrstniška pomoč, medvrstniško nasilje, odnosi med spoloma, sprejemljivo reševanje konfliktov, strpnost, spoštovanje starejših ...

Veliko pozornosti bomo namenili spoznavanju, učenju in razvijanju moralnih vrednot, sprejemanju odgovornosti za svoje vedenje, kritičnemu vrednotenju lastnega vedenja in vedenja vrstnikov.

Šola bo spodbujala povezovanje, sodelovanje in vključevanje staršev v življenje in delo šole.

Šola bo izvajala dejavnosti, ki povezujejo učence, delavce šole, starše in lokalno skupnost. Šola bo vabila starše in krajanke na svoje prireditve in tudi sama sodelovala na prireditvah, ki jih organizirajo društva in organizacije v občini. Vsako leto bo organizirala prireditve, na katerih bodo lahko starši in krajanke spoznavali delo in dosežke šole in njenih učencev (projekti, delavnice, dan odprtih vrat, prireditve ob novem letu, materinski dan ...)

3. 2. Svetovanje in usmerjanje

Svetovanje in usmerjanje je namenjeno učencem, posredno pa tudi njihovim staršem, pri reševanju problemov v zvezi z razvojem otrok, šolskim delom, odnosi z vrstniki in odraslimi, razvijanju samopodobe in prevzemanju odgovornosti. Spodbuja samovrednotenje, samokontrolo in

odgovornost za lastne odločitve in ravnanja. Poteka v obliki pogovora, v okviru ur oddelčnih skupnosti, govornih ur in tudi ob drugih priložnostih, kadar pride do problema.

Svetovanje in usmerjanje je povezano z reševanjem individualnih in skupinskih problemov učencev, izvajajo ga strokovni delavci in po potrebi tudi sodelavci šole. Posebno vlogo imajo šolski svetovalni delavci. Kadar strokovni delavec presodi, da se pri učencu pojavljajo težave in oblike vedenja, ki jih šolska obravnava ne more omiliti, izboljšati ali odpraviti, staršem predlaga obravnavo v zunanjih institucijah.

4. Vzgojni postopki

Vzgojni postopki so posledice kršitev pravil šolskega in hišnega reda.

4. 1. Restitucija (povračilo škode)

Restitucija je oblika vzgojnega postopka, ki omogoča posamezniku, da popravi, če je s svojim ravnanjem povzročil materialno ali moralno škodo drugemu, skupini ali šoli.

Restitucija omogoča ustvarjalno soočanje z napakami, ki so na ta način tudi priložnost za učenje novih vedenj in popravljanje napak. V nasprotju s kaznovanjem, poudarja pozitivno reševanje problemov. Če je učencem dovoljeno delati in popravljati napake, je večja verjetnost, da bodo pripravljani spreminjati vedenje, da bodo izgrajevali pozitivno samopodobo in da bodo tudi lažje razumeli napake drugih ter kot odrasli ne bodo vstopali v avtoritarne odnose.

Posameznik se v postopku restitucije sooči s posledicami svojega ravnanja, sprejme odgovornost za takšno ravnanje in poišče načine, s katerimi svojo napako popravi oziroma se z oškodovancem dogovori za način poravnave. Strokovni delavci predvsem spodbujajo, usmerjajo in spremljajo proces restitucije. Starši nudijo ustrezno podporo v samem procesu restitucije.

V postopku restitucije ukrepi niso enolični in vnaprej določeni, jih pa smiselno povezujemo s povzročeno psihološko, socialno ali materialno škodo. Povzročitelj škode se mora potruditi, da poišče rešitev, ki jo oškodovanec sprejme kot primerno nadomestilo povzročene škode.

Proces restitucije je končan, ko oškodovanec potrdi, da je zadovoljen s poravnavo in ko povzročitelj tako na čustvenem in miselnem nivoju sprejme svoje ravnanje kot nekaj, kar je dolžan storiti, če je prej z nepremišljenim ravnanjem povzročil kakršnokoli škodo.

4. 2. Mediacija

Mediacija je postopek, v katerem se osebe, ki so v sporu, ob pomoči tretje osebe (mediatorja-strokovne osebe, ki je ustrezno praktično in teoretično usposobljena) pogovorijo ter ugotovijo, kje so točke njihovega spora, si izmenjajo stališča, izrazijo svoja mnenja, ideje, težave in strahove ter skušajo najti rešitev, ki bo ustrezala vsem stranem v sporu.

Prednosti mediacije:

- mediacija v šoli spodbuja pozitivno komunikacijo,
- uči sprejemanja odgovornosti,
- spodbuja otroke, da svoje konflikte rešujejo tako, da prisluhnejo drug drugemu, razvijajo kritično mišljenje in veščine razreševanja konfliktov,
- povečuje socialno opremljenost mladih,
- krepi pozitivno samopodobo in spodbuja osebno rast in razvoj mladostnikov,
- zmanjšuje nasilje in agresijo,

- ozavešča in širi družbene vrednote, kot so nenasilna komunikacija, spoštovanje, pravičnost, poštenost, odgovornost, sožitje, mirno in kvalitetno sobivanje.

5. Vzgojni ukrepi

Vzgojni ukrepi se uporabljajo ob ponavljajočih, pogostejših in obsežnejših kršitvah pravil šolskega reda. Uporabljajo se, kadar učenci niso pripravljeni sodelovati pri reševanju problemov in so bile predhodno izvedene vse druge vzgojne dejavnosti. Učencem pomagajo spoznavati njihove obveznosti do drugih ljudi in pomen pravil v družbeni skupnosti.

Izvajanje vzgojnih ukrepov je povezano z nudenjem podpore in vodenjem učenca, iskanjem možnosti in priložnosti za spremembo neustreznega vedenja. Pri tem sodelujejo učenec, starši in strokovni delavci šole, ki skupaj oblikujejo posledice kršitev sprejetih vrednot oziroma pravil skupnega življenja.

Vzgojni ukrepi so lahko:

- Ukinitev nekaterih pravic, ki so povezane s pridobljenimi statusi učencev in ugodnostmi, ki jih šola nudi učencem izven predpisanih dejavnosti ter standardov.
- Povečan nadzor nad učencem v času, ko je v šoli, a ne pri pouku.
- Zadržanje na razgovoru po pouku v zvezi z reševanjem problemov, v soglasju staršev.
- Opravljanje neopravljenih obveznosti izven predvidenega časa v dogovoru s starši.
- Če učenec pogosto ogroža varnost, ne upošteva navodil in zato šola ne more prevzeti odgovornosti za varnost in izvedbo pedagoškega procesa izven prostorov šole (dnevi dejavnosti, tabori, šole v naravi ...), šola poskrbi za dodatno spremstvo strokovnega delavca ali pa za takega učenca organizira nadomestni vzgojno-izobraževalni proces v šoli.
- Začasna odstranitev od pouka, kadar učenec s svojim vedenjem onemogoča izvajanje pouka kljub predhodnim pogovorom, dogovorom in opozorilom. Cilj odstranitve je vzdrževanje jasno postavljenih mej sprejemljivega vedenja in omogočanje resnega sodelovanja učenca in učitelja pri reševanju problemov ter omogočanje nemotenega učenja drugih učencev v oddelku. Učenec v času odstranitve od pouka opravlja delo pod nadzorom strokovnega delavca, ki ga določi ravnatelj. Strokovni delavec mu lahko pomaga pri reševanju problema, zaradi katerega ni pri pouku. V primeru odstranitve učenca od ure pouka mora učitelj z njim opraviti razgovor še isti dan, skupaj pregledata opravljeno delo in se dogovorita o nadaljnjem sodelovanju.

O vzgojnih ukrepih se vodijo ustrezne evidence, ki ne vplivajo na izrekanje vzgojnih opominov.

6. Vzgojni opomini – administrativne sankcije

Minister za šolstvo podrobneje določi postopek izrekanja vzgojnih opominov in varstvo pravic učencev. Vzgojni opomin se izreče, kadar so izčrpana vsa pedagoška sredstva vsebovana v vzgojnem načrtu šole. Izrek vzgojnega opomina je povezan z obveznostjo izvajanja usmerjenih individualiziranih proaktivnih, svetovalnih in drugih vzgojnih dejavnosti, torej z nudenjem ustrezne pomoči učencu in s sodelovanjem zunanjih institucij (svetovalni centri, centri za socialno delo, dispanzerji za psihohigieno itd.). V skrajnem primeru je posledica vzgojnih opominov premestitev učenca v drugi oddelk ali šolo, v nekaterih primerih tudi brez soglasja staršev. Odločitev o tem mora biti podprta s strokovnimi mnenji sodelujočih institucij.

7. Pohvale, nagrade, priznanja

Za učence z izstopajočimi pozitivno orientiranimi družbenimi in socialnimi vrednotami pa vzgojni načrt predvideva pohvalo, priznanje in nagrado.

Učenec ali skupina učencev lahko za uspešno in prizadevno delo v šoli prejme pohvalo, priznanje in nagrado.

Pohvalo, priznanje ali nagrado prejmejo **za doseganje vidnih rezultatov** na:

- učenem,
- kulturnem,
- športnem področju;
- **za vzorno vedenje,**
ki vključuje spoštljiv odnos do soljudi, sodelovanje v prostovoljstvu, solidarnost, spoštovanje posameznikovega dostojanstva, odgovornost in zaupanje, poštenost in pravičnost, povezovanje in graditev dobrih medsebojnih odnosov, medsebojno strpnost in sprejemanje drugačnosti.

Ravnatelj
Janez Peterlin